

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY
WSI PASIECZNA

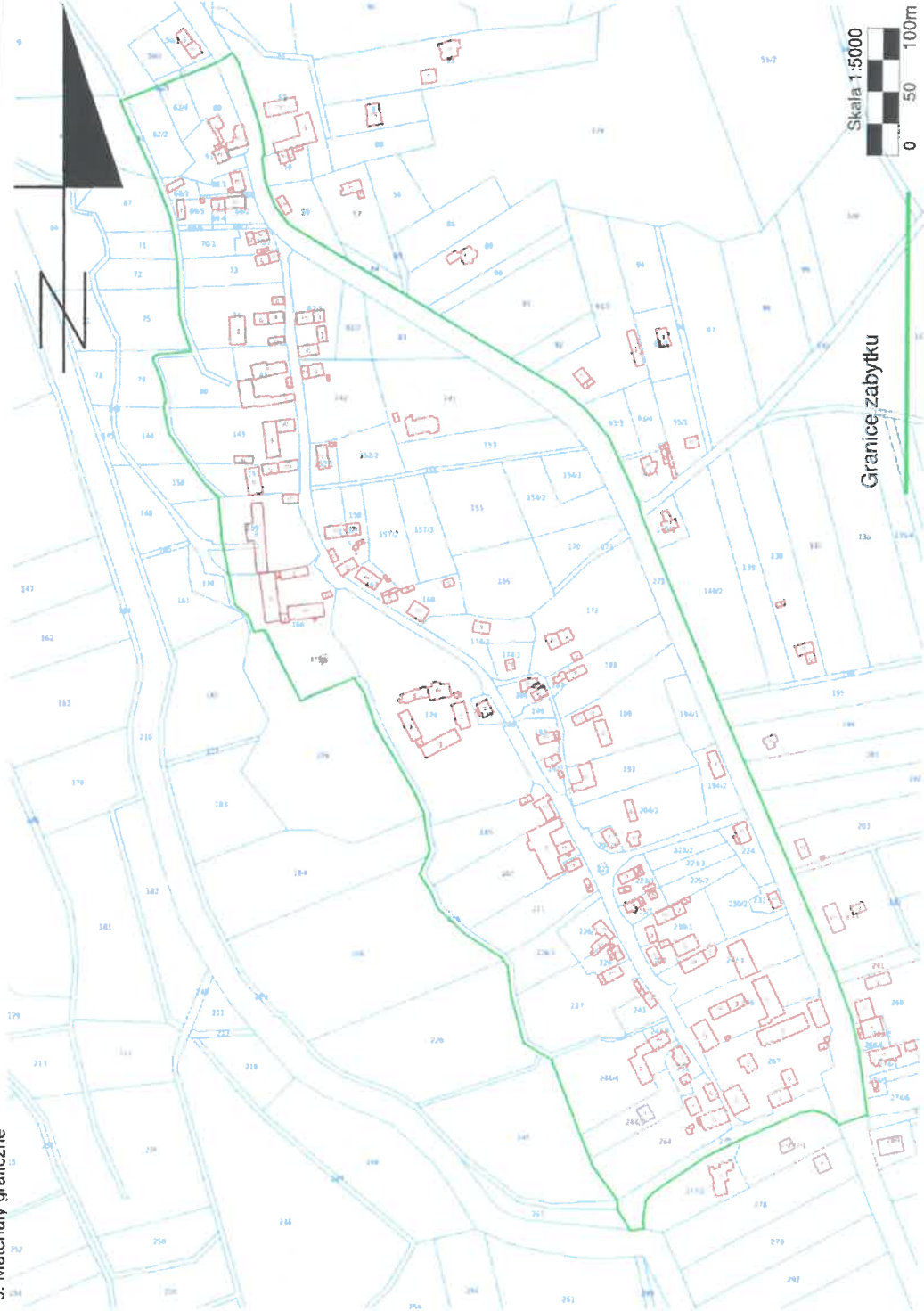
2. Czas powstania

XIII/XIV w.

3. Miejscowość

PASIECZNA

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **ŚWIDNICKI**

gmina: **JAWORZYNA ŚLĄSKA**

6. Współrzędne geograficzne

50°55'12"N 16°23'37"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: *Pazeycna* (1239 r.), *Sedlzc* (1255 r.), *Cedelitz* (1323 r.), *Zedlitz* (1651 r.), *Zedlitz* (1785–1945 r.), *Siedlec* (1945 r.), *Pasieczna* (1947 r.).

HISTORIA:

Pasieczna wzmiankowana jest w źródłach w 1239 r., jako osada słowiańska. Po 1241 r. wieś została przeniesiona na prawo niemieckie, co potwierdza użycie jej niemieckiej nazwy w 1255 r. Pierwotnie miejscowość była własnością hrabiowskiego rodu von Poseritz z Pożarzynska, później przeszła w posiadanie joannitów ze Strzegomia. Za ich sprawą zapewne nastąpiła ponowna lokacja i parcelacja gruntów wsi. Powierzchnia pierwotnej wsi wynosiła 23 tany flamandzkie. Wówczas też na terenie wsi założono sołectwo, a Pasieczna pozostała własnością strzegomskich joannitów, aż do kasaty klasztoru w 1810 r. W 1785 r. Pasieczna liczyła 305 mieszkańców, wśród których wskazuje się 15 kmieci, 11 zagrodników i 21 chatupników. W 1830 r. w Pasiecznej, która była wówczas własnością państwa pruskiego, wymienia się 68 domów, wolne sołectwo, 349 mieszkańców (w tym 41 katolików), szkołę katolicką, browar oraz młyn wodny. W 1845 r. w Pasiecznej istniały już tylko 64 domostwa, zamieszkałe przez 409 mieszkańców. Działał tu browarnik, 10 kupców, 7 tkaczy oraz kilku drobnych rzemieślników. W 1889 r. w miejscowości wymienia się 497 mieszkańców, w tym 293 katolików i 204 ewangelików. W 1939 r. w Pasiecznej zamieszkiwało 530 osób. Po zakończeniu II wojny światowej, w latach 1985–1989 na terenie wsi wzniesiono kościół. Pasieczna do dziś zachowała czytelny układ wsi lokowanej na prawie niemieckim, z zabudową zlokalizowaną wzdłuż biegnącej przez wieś drogi. W ostatnich latach obserwuje się wzrost nowej zabudowy mieszkalnej, jednak działania takie nie wpłynęły negatywnie na historyczny układ ruralistyczny miejscowości.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura –
załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

24czerwiec 2023 r.

dr Kamil Pawłowski

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	PASIECZNA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	JAWORZYNA ŚLĄSKA	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI PASIECZNA	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	ŚWIDNICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z dużego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz infrastruktury użytkowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- brak działań zmierzających do zachowania historycznych budynków gospodarczych i ich rozbiórki.

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie cech typowych architektury regionalnej, tj. bryły, formy elewacji i kształtów dachów, materiałów wykończeniowych;
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej w linii zabudowy historycznej;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej, zwłaszcza drzewostanu na terenie cmentarza;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny.

ŹRÓDŁA I LITERATURA:

- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
- Nowotny S., *Leksykon historii wsi powiatu świdnickiego do 1945 r.*, Świdnica 2018.
- *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, T. 20, *Masyw Ślęży, Równina Świdnicka, Kotlina Dzierżoniowska*, red. M. Staffa, Wrocław 2005.
- Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, T. 5, Brieg 1785.

Kartografia

- Messtischblatt, *Schweidnitz*, [1856 r.]. Königliche Preussische Landesaufnahme.
- Messtischblatt, *Streigau 2951*, 1889 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Kamil Pawłowski

24czerwiec 2023 r.

dr Kamil Pawłowski

